

Umět a znát, abychom si v životě věděli rady

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Učební osnovy 2. stupně

Člověk a svět práce

Verze platná od 1. 9. 2023

Charakteristika předmětu

Při realizaci vyučovacího předmětu se žáci v 6. – 7. ročníku dělí na skupinu chlapců a skupinu dívek. U chlapců je kladen důraz na tematický okruh **Práce s technickými materiály**, a u dívek na tematický okruh **Příprava pokrmů**.

- Chlapci i dívky absolvují všechny tematické okruhy zařazené do jednotlivých ročníků, jednotlivé skupiny se během školního roku v činnostech vystřídají.
- Žáci se učí organizovat práci a osvojují si zásady bezpečnosti při práci.
- Vyučovací předmět je zaměřen na rozvíjení manuální zručnosti.
- Žáci prakticky řeší různé technické problémy a pracují s návodem.
- Žáci jsou vedeni k zodpovědnému a ohleduplnému vztahu k životnímu prostředí (šetření surovin...).
- Vyučovací předmět pomáhá žákům při volbě jejich povolání (především u prakticky zaměřených žáků).
- Během výuky jsou žáci seznámeni s ochranou člověka za mimořádných událostí.

Výuka předmětu v 8. ročníku je věnována **finanční gramotnosti**.

- Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb.
- Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.
- Hodinová dotace je jedna hodina týdně.
- Organizačně je výuka zařazena do rozvrhu jako devadesátiminutový blok jedenkrát za čtrnáct dní.
- Výuka je povětšinou postavena na modelu E-U-R známého z didaktického systému Kritické myšlení a jeho metodách.
- Školní očekávané výstupy finanční gramotnosti jsme odvodili od očekávaných výstupů vzdělávacího oboru Výchova k občanství (viz tabulku níže).

Volba povolání, resp. kapitola Svět práce vzdělávacího oboru Člověk a svět práce není koncipována jako samostatný předmět. Žáci potřebné informace získávají průběžně v různých předmětech, především v hodinách člověk a svět práce, výchovy k občanství a na výukových seminářích. Umět se rozhodnout pomáhá spolupráce se

středními školami v Chrudimi a v Pardubicích, s pedagogicko-psychologickou poradnou a úřadem práce.

- Žáci získávají informace o povoláních lidí, seznamují se s kvalifikačními, zdravotními a osobnostními požadavky.
- Při volbě profesní orientace využívají diskusí s výchovným poradcem i ostatními učiteli a dále využívají poradenské služby úřadu práce a pedagogicko-psychologické poradny.
- Na výukových seminářích programu STOD i v průběhu výuky ve škole v aktivitách, jejichž cílem je sebezpoznávání a sebehodnocení, se učí posoudit předpoklady pro výkon budoucího povolání.
- Umí klást otázky a získávat tak informace, které mu pomáhají se rozhodnout o volbě svého povolání.
- Rozhodnout se o dalším vzdělávání žákům pomáhají návštěvy středních škol. Žáci osmého ročníku se seznamují se středními školami v rámci různých projektů. Žáci devátého ročníku se stávají „studenty střední školy“ na jeden den.
- Orientuje se při získávání informací o budoucím studiu na dnech otevřených dveří středních škol a využívají různé internetové aplikace.
- Umí posoudit příležitosti na trhu práce v místě bydliště.

Některé z očekávaných výstupů tohoto vzdělávacího oboru naplňujeme v jiných předmětech, typicky například očekávané výstupy tematického okruhu práce s laboratorní technikou v chemii (konkrétně viz níže v části [Přehled očekávaných výstupů vzdělávacího oboru Člověk a svět práce, které naplňujeme v jiných předmětech](#))

Příklady zařazení průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova: Utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci, formuje studijní dovednosti, vede k uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problémů

Environmentální výchova: Ekosystémy (les), základní podmínky života (přírodní zdroje), lidské aktivity a problémy životního prostředí (odpady a hospodaření s odpady), vztah člověka k prostředí (naš životní styl)

Přehled očekávaných výstupů a učiva v 6. a 7. ročníku

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY RVP ZV (Žák...)	UČIVO
Práce s technickými materiály	
ČSP-9-1-05 dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nářadím a nástroji, poskytne první pomoc při úrazu	PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY <ul style="list-style-type: none"> vnitřní řád školní dílny poskytování první pomoci při úrazu
ČSP-9-1-04 užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku	TECHNICKÉ ZOBRAZOVÁNÍ <ul style="list-style-type: none"> čtení technického výkresu (na úrovni zhotovovaných výrobků) měřítka, popisové pole, kóty
ČSP-9-1-01 provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň ČSP-9-1-02 řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí ČSP-9-1-03 organizuje a plánuje svoji pracovní činnost	DŘEVO <ul style="list-style-type: none"> spojování dřeva (lepení, rozebíratelný a nerozebíratelný spoj) dlabání (využití, bezpečnost při práci) ruční obrábění
ČSP-9-1-04 užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku	

<p>ČSP-9-1-05 dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím, poskytne první pomoc při úrazu</p>	
<p>ČSP-9-1-01 provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň</p> <p>ČSP-9-1-02 řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí</p> <p>ČSP-9-1-03 organizuje a plánuje svoji pracovní činnost</p> <p>ČSP-9-1-04 užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku</p> <p>ČSP-9-1-05 dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím, poskytne první pomoc při úrazu</p>	<p style="text-align: center;">KOV</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seznámení s často používanými kovy (ocel, hliník, měď, cín, olovo, zinek) • Využití a vlastnosti • Ruční obrábění
<p>ČSP-9-1-01 provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň</p> <p>ČSP-9-1-02 řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí</p> <p>ČSP-9-1-03 organizuje a plánuje svoji pracovní činnost</p> <p>ČSP-9-1-04 užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku</p> <p>ČSP-9-1-05 dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím, poskytne první pomoc při úrazu</p>	<p style="text-align: center;">PLASTY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tepelné zpracování plastů • Dřevěná forma pro tvarování • Ruční obrábění (vrtání, lepení)

<p>ČSP-9-1-05 dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím, poskytne první pomoc při úrazu</p>	<p>PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zopakování zásad bezpečnosti a chování ve školní dílně
<p>ČSP-9-1-01 provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň</p> <p>ČSP-9-1-02 řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí</p> <p>ČSP-9-1-03 organizuje a plánuje svoji pracovní činnost</p> <p>ČSP-9-1-04 užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku</p> <p>ČSP-9-1-05 dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím, poskytne první pomoc při úrazu</p>	<p>KOV</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruční obrábění (řezání, vrtání, pilování) • Zhotovení šablony pro výrobek (podle vlastního námětu) • Povrchová úprava (kalení) • Koroze
<p>ČSP-9-1-01 provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň</p> <p>ČSP-9-1-02 řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí</p> <p>ČSP-9-1-03 organizuje a plánuje svoji pracovní činnost</p> <p>ČSP-9-1-04 užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku</p> <p>ČSP-9-1-05 dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím, poskytne první pomoc při úrazu</p>	<p>PRÁCE S PLECHEM</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stříhání, ohýbání, vrtání

ČSP-9-1-02 řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí	SAMOSTATNÁ TVOŘIVÁ PRÁCE <ul style="list-style-type: none">• Výrobek dle vlastního námětu a z libovolného materiálu (dřevo, kov, plast)• Zhotovení náčrtu s požadovanými rozměry• Sestavení postupu práce	
ČSP-9-1-03 organizuje a plánuje svoji pracovní činnost		
ČSP-9-1-04 užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku		
ČSP-9-3-05 dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce	Průběžně ve všech hodinách	
Příprava pokrmů		
ČSP-9-5-01 používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče	pojmenuje a vhodně používá základní kuchyňské náčiní a přístroje a bezpečně je obsluhuje	Kuchyně, základní vybavení, obsluha základních spotřebičů
ČSP-9-5-02 připraví jednoduché pokrmy v souladu se zásadami zdravé výživy	připraví jednoduché pokrmy v souladu se zásadami zdravé výživy, zná pravidla pro správné skladování potravin	Potraviny (výběr, nákup, skladování potravin, sestavování jídelníčku)
ČSP-9-5-03 dodržuje základní principy stolování, společenského chování a obsluhy u stolu ve společnosti	sestaví jednoduchý jídelníček	Příprava pokrmů (teplá, studená kuchyně)
ČSP-9-5-04 dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni	samostatně připraví pokrm	Pečení sladkých a slaných dezertů
	dodržuje základní principy stolování a společenského chování	Úprava stolu, jednoduché prostírání, stolování
	prostře stůl	Bezpečnost a hygiena
		První pomoc

	<p>udržuje pořádek a čistotu na pracovním místě, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce</p> <p>poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni</p>	
ČSP-9-3-05 dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce	β	Průběžně ve všech hodinách

Přehled očekávaných výstupů a učiva v 8. ročníku

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY RVP ZV (Žák...)	ŠKOLNÍ VÝSTUPY (Žák...)	UČIVO
VO-9-3-06 na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz	Vysvětlí stanovení ceny podle nákladů, poptávky a konkurence. Porovná finanční produkty, zejména z hlediska rizika, výnosu a likvidity. Určí rizika ohrožující dosažení finančních cílů a navrhne způsob jejich zmírnění.	Co je inflace, její vliv na úspory, jak s inflací bojovat. Pro koho je inflace výhodná. Nástroje pomocí kterých bojovat s inflací. Z čeho se skládá cena zboží a služeb. Co určuje hodnotu zboží a služby.
VO-9-3-05 uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu	Charakterizuje jednotlivé finanční produkty a jejich využití. Porovná finanční produkty, zejména z hlediska rizika, výnosu a likvidity. Stanoví své krátkodobé a dlouhodobé finanční cíle a rozhodne o způsobu dosažení těchto cílů. Navrhne řešení schodku rozpočtu domácnosti. Rozhodne, v jaké situaci je vhodné a nevhodné si půjčit. Porovná nabídky úvěrů.	Spořicí a investiční produkty – jejich charakteristika, porovnání rizika, výnosů a likvidity. Může se člověk s průměrným příjmem stát milionářem? Jak se zajistit na důchod? Hypoteční úvěry – podmínky ČNB, modelové příklady. Druhy spotřebitelských úvěrů – kontokorent, kreditní karta, úvěr.

	<p>Uvede příklady spotřebitelských úvěrů.</p> <p>Vysvětlí postup získání úvěru včetně posouzení schopnosti splácet.</p> <p>Vysvětlí příčiny a důsledky nesplácení dluhu.</p> <p>Vysvětlí postup vymáhání dluhu.</p> <p>V příkladu navrhne řešení zadlužení.</p> <p>Vysvětlí jak se vyvarovat předlužení.</p>	<p>Zodpovědné zadlužování – od půjčky až k exekuci, co dělat, když nemám na splátky, konsolidace úvěrů.</p>
<p>VO-9-3-04 vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít</p>	<p>Charakterizuje jednotlivé finanční produkty a jejich využití.</p> <p>Provádí výpočty jednoduchého úročení a popíše princip složeného úročení.</p> <p>Charakterizuje úrok a poplatky a jejich vliv na cenu finančního produktu.</p> <p>Odliší druhy pojištění.</p> <p>V příkladu navrhne vhodné využití pojištění.</p>	<p>Úrok jako odměna za půjčení peněz.</p> <p>Princip a kouzlo složeného úročení především vzhledem k boji s inflací.</p> <p>Princip pojištění, druhy pojištění a rizika, která kryjí.</p>
<p>VO-9-3-02 sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní</p>	<p>Sestaví rozpočet jednotlivce i domácnosti.</p> <p>Odliší čistý a hrubý příjem.</p> <p>Odliší pravidelné, nepravidelné a jednorázové příjmy.</p>	<p>Rozpočet domácnosti – příjmy a výdaje.</p> <p>Řešení schodkového rozpočtu a důležitost principu přebytkových rozpočtů.</p>

<p>princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti,</p>	<p>Odliší pevné, kontrolovatelné a jednorázové výdaje.</p> <p>Zváží nezbytnost výdajů.</p> <p>Porovná majetek a závazky domácnosti v bilanci.</p> <p>Odliší spotřebu, úspory a investice a jejich využití.</p> <p>V příkladu navrhne řešení přebytku rozpočtu.</p>	<p>Výpočet čisté mzdy z hrubé mzdy pomocí aplikace, průměrná mzda, minimální mzda, medián mezd.</p>
<p>VO-9-4-05 přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod,</p>	<p>Na příkladu vysvětlí, jak reklamovat zboží či službu, a na koho se obrátit v případě stížnosti či sporu.</p> <p>Rozpozná nekalé obchodní praktiky.</p>	<p>Spotřebitelská práva v oblasti záruk a reklamací.</p> <p>Nakupování mimo kamenné prodejny a spotřebitelská práva s tím spojená.</p>
<p>VO-9-3-03 na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení</p> <p>ČSP-9-4-01 provádí jednoduché operace platebního styku a domácího účetnictví</p>	<p>Popíše výhody a rizika bezhotovostního placení a vysvětlí, jak bezpečně platit.</p> <p>Vysvětlí odlišnosti a omezení debetní a kreditní karty.</p> <p>Popíše možnosti kontroly pohybu a stavu prostředků na účtu.</p>	<p>Různé způsoby placení – hotovostní a bezhotovostní.</p> <p>Druhy a způsoby využití platebních karet.</p> <p>Orientace ve výpise z účtu.</p>

<p>Vob 9-3-07 rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu</p>	<p>Odliší jednotlivé druhy daní a má představu o jejich rozpočtovém určení.</p>	<p>Daňový systém ČR. Příjmy a výdaje rozpočtu ČR.</p>
---	---	---

Přehled očekávaných výstupů vzdělávacího oboru Člověk a svět práce, které naplňujeme v jiných předmětech

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY RVP ZV (ŽÁK...)	UČIVO
Design a konstruování	
ČSP-9-2-01 sestaví podle návodu, náčrtu, plánu, jednoduchého programu daný model	
ČSP-9-2-02 navrhne a sestaví jednoduché konstrukční prvky a ověří a porovná jejich funkčnost, nosnost, stabilitu aj.	Tento očekávaný výstup je zařazen do učebních osnov předmětu Fyzika.
ČSP-9-2-03 provádí montáž, demontáž a údržbu jednoduchých předmětů a zařízení dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy; poskytne první pomoc při úrazu	
ČSP-9-2-04 dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy; poskytne první pomoc při úrazu	Tento očekávaný výstup naplňujeme ve všech předmětech a hodinách ve všech odborných učebnách.
Pěstitelské práce, chovatelství	
ČSP-9-3-01 volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin	Tyto očekávané výstupy jsou zařazeny do učebních osnov předmětu Přírodopis. Očekávaný výstup ČSP-9-3-05 do
ČSP-9-3-02 pěstuje a využívá květiny pro výzdobu	

ČSP-9-3-03 používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu	tematického okruhu práce s technickými materiály a příprava pokrmů (viz výše)
ČSP-9-3-04 prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty	
ČSP-9-3-05 dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu způsobeného zvířaty	
Provoz a údržba domácnosti	
ČSP-9-4-01 provádí jednoduché operace platebního styku a domácího účetnictví	Viz výše 8. ročník.
ČSP-9-4-02 ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti a orientuje se v návodech k obsluze běžných	
ČSP-9-4-03 správně zachází s pomůckami, nástroji, nářadím a zařízením včetně údržby provádí drobnou domácí údržbu	
ČSP-9-4-04 dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy a poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu elektrickým proudem	
Práce s laboratorní technikou	

ČSP-9-6-01 vybere a prakticky využívá vhodné pracovní postupy, přístroje, zařízení a pomůcky pro konání konkrétních pozorování, měření a experimentů	Tyto očekávané výstupy jsou zařazeny do vzdělávacích osnov předmětu Chemie, nicméně k jejich naplňování dochází při každé badatelské činnosti, například ve fyzice, v přírodopisu, resp. v projektových dnech a tematicky zaměřené výuce (typicky například projekt VODA v 8. ročníku).
ČSP-9-6-02 zpracuje protokol o cíli, průběhu a výsledcích své experimentální práce a zformuluje v něm závěry, k nimž dospěl	
ČSP-9-6-03 vyhledá v dostupných informačních zdrojích všechny podklady, jež mu co nejlépe pomohou provést danou experimentální práci	
ČSP-9-6-04 dodržuje pravidla bezpečné práce a ochrany životního prostředí při experimentální práci	
ČSP-9-6-05 poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři	
Využití digitálních technologií	
ČSP-9-7-01 ovládá základní funkce digitální techniky; diagnostikuje a odstraňuje základní problémy při provozu digitální techniky	Tyto očekávané výstupy jsou zařazeny do vzdělávacích osnov předmětu Informatika.
ČSP-9-7-02 propojuje vzájemně jednotlivá digitální zařízení	
ČSP-9-7-03 pracuje uživatelským způsobem s mobilními technologiemi – cestování, obchod, vzdělávání, zábava	

ČSP-9-7-04 ošetřuje digitální techniku a chrání ji před poškozením	
ČSP-9-7-05 dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při práci s digitální technikou a poskytne první pomoc při úrazu	
Svět práce	
ČSP-9-8-01 orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí	Viz výše v části Charakteristika předmětu , v části Volba povolání .
ČSP-9-8-02 posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy	
ČSP-9-8-03 využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání	
ČSP-9-8-04 prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce	